

DĂNIȘOR, Diana

Studii: Universitatea din Craiova, specializarea: limba și literatura franceză-limba și literatura română (1995), specializarea drept (2002), doctor în filologie al Universității din Craiova (2004), doctor în drept al Universității din Craiova (2015).

Activitate: Este profesor universitar doctor habilitat la Facultatea de Drept a Universității din Craiova, membru corespondent al Academiei Oamenilor de Știință din România și membru al Uniunii Scriitorilor din România. Domenii de competență: metodologie juridică, teoria generală a dreptului, jurilingvistică, traduceri, poezie.

Publicații: A publicat 34 de cărți, a coordonat 3 lucrări, a tradus 42 de cărți și a realizat peste 80 de articole, demonstrându-și capacitatea de a lucra într-un mediu complex și dinamic. A obținut Premiul „Emil Cioran” 2023 al Academiei Oamenilor de Știință din România pentru lucrarea *Les métaphores juridiques créatrices de réalités. Depuis l'État et le droit à l'État de droit* (Harmattan, Paris, 2023) și Diploma de excelență a Uniunii Juriștilor din România 2024 pentru lucrarea *Fundamentele kantiene ale dreptului de a pedepsi* (C.H. Beck, București, 2024).

Diana Dănișor

Metodologie juridică

Comentariu de articol • Caz practic

Comentariu de jurisprudență • Disertație

Editura C.H. Beck
București 2025

AVERTISMENT!

Având în vedere amploarea luată de fenomenul fotocopierii lucrărilor de specialitate, mai ales în domeniul Dreptului, atragem atenția că, potrivit art. 14 și 196 din Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe, republicată, reproducerea operelor sau a produselor purtătoare de drepturi conexe, dacă respectiva reproducere a fost efectuată fără autorizarea sau consimțământul titularului drepturilor recunoscute de legea menționată, constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare sau cu amendă. Prin *reproducere*, conform legii, se înțelege realizarea, integrală sau parțială, a uneia ori a mai multor copii ale unei opere, direct sau indirect, temporar ori permanent, prin orice mijloace și sub orice formă.

Nu vă faceți părtași la distrugerea cărții!

Editura C.H. Beck este acreditată CNATDCU și este considerată editură cu prestigiu recunoscut.

Metodologie juridică

Diana Dănișor

Copyright © 2025 – Editura C.H. Beck

Toate drepturile rezervate Editurii C.H. Beck.

Nicio parte din această lucrare nu poate fi copiată fără acordul scris al Editurii C.H. Beck.

Drepturile de distribuție în străinătate aparțin în exclusivitate editurii.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
DĂNIȘOR, DIANA

Metodologie juridică : comentariu de articol, caz practic, comentariu de jurisprudență, disertație /

Diana Dănișor. - București : Editura C.H. Beck, 2025

Conține bibliografie

ISBN 978-606-18-1598-2

34

Editura C.H. Beck

Bdul. Iuliu Maniu nr. 7

Corp C, parter, Sector 6, București

E-mail: comenzi@beck.ro

Redactor: Raluca Florescu

Cuprins

Abrevieri	VII
Argument	IX
Capitolul I. Metodologia comentariului de articol.....	1
Secțiunea 1. Drept constituțional	8
Secțiunea a 2-a. Drept civil	13
Secțiunea a 3-a. Drept penal	26
Secțiunea a 4-a. Drept administrativ	32
Capitolul II. Metodologia cazului practic	41
Secțiunea 1. Drept constituțional	45
Secțiunea a 2-a. Drept civil	52
Secțiunea a 3-a. Drept penal	57
Secțiunea a 4-a. Drept administrativ	70
Capitolul III. Metodologia comentariului de jurisprudență	81
Secțiunea 1. Drept constituțional	86
Secțiunea a 2-a. Drept civil	145
Secțiunea a 3-a. Drept penal	168
Secțiunea a 4-a. Drept administrativ	193
Capitolul IV. Metodologia disertației juridice	207
Secțiunea 1. Drept constituțional	213
Secțiunea a 2-a. Drept civil	219
Secțiunea a 3-a. Drept penal	224
Secțiunea a 4-a. Drept administrativ	229
Bibliografie	235

Capitolul I

Metodologia comentariului de articol

Un comentariu de articol este un fel de comentariu de text, doar că acest text este o dispoziție normativă. El poate deci purta asupra „unui articol de tratat (internațional sau european), asupra unui articol din Constituție, dintr-o lege, un cod, un proiect sau o propunere de lege, dintr-un decret, mai rar dintr-o hotărâre”.¹ Vizând să vă testeze aptitudinea de sinteză și capacitatea de apreciere a fundamentului principiului stabilit în epoca adoptării articolului, în epoca actuală și pentru viitor, comentariul de articol nu se rezumă la învățarea pe dinafară a cursului sau a unui manual², ci presupune realizarea unei analize de finețe și folosirea cu înțelepciune a cunoștințelor acumulate. Bineînțeles, cursurile și manualele studiate vă vor ajuta să stabiliți contextul elaborării articolului, sensul acestuia, câmpul său de aplicare și receptarea sa. Dar, în plus, comentariul de articol vă cere să vă perfecționați sensul analizei prin respectarea unei metode riguroase.

O bună metodă³ presupune trei etape ce trebuie respectate pentru reușita comentariului de articol: o etapă pregătitoare (citirea articolului în vederea găsirii problematicii, decuparea articolului pentru găsirea planului și distribuirea cunoștințelor pentru pregătirea dezvoltărilor) o etapă centrală, constituită de redactare, și o etapă finală în care vă recitiți comentariul realizat.

¹ L. Stasi (dir.), Réussir son droit, Ed. Paradigme, Orléans, 2004, p. 119.

² D. Bonnet, L'essentiel de la méthodologie juridique, Ellipses, Paris, 2006, p. 17.

³ În privința metodei utilizate pentru realizarea comentariului de articol, am realizat o sinteză a lucrărilor: S. Bross, F.-X. Grignon-Derenne, Méthodes d'exercices juridiques (préface de Christian Larroumet), Ed. Francis Lefebvre, 1996, p. 117-146; D. Bonnet, L'essentiel de la méthodologie juridique, Ellipses, Paris, 2006, p. 115-143 ; L. Stasi (dir.), Réussir son droit, Ed. Paradigme, Orléans, 2004, p. 119-151.

a. Etapa pregătitoare presupune, la rândul său, trei etape:

a.1. Citirea articolului pentru găsirea problematicii este o exigență proprie acestui gen de exercițiu, căci fără o bună înțelegere a textului nu vă veți putea delimita subiectul și nu veți ști despre ce va trebui să vorbiți și despre ce nu, orice excludere sau includere trebuind justificată.

Articolul pe care trebuie să-l comentați vă este întotdeauna propus izolat. Ceea ce trebuie să faceți voi inițial, este să-l replasați în context, deci să identificați articolul prin reperarea originii sale. Există mai multe feluri de contexte de care trebuie să țineți seama. În cadrul contextului material, trebuie să plecați de la general pentru a ajunge la particular, punându-vă următoarele întrebări: Este vorba de o lege, o ordonanță, un articol de cod? Unde se situează articolul în respectivul act normativ – parte, capitol, secțiune? Ce-i precedă și ce-i urmează? Ce urmărește acest articol în cadrul textului din care este extras? Contextul redacțional se subîmparte în: *context organic* (cine a redactat articolul, dacă a existat un proiect care a condus sau nu la adoptarea unei legi, cum anume se distinge legea finală de proiect); *context istoric* (data adoptării respectivului act normativ cu referire la prima redactare și dacă aceasta reforma dreptul anterior, dacă a suferit modificări și în ce scop); *context funcțional actual* (trebuie să vă puneți întrebarea de ce profesorul v-a dat subiectul respectiv – constituie oare obiectul unei dezbateri actuale, al vreunei controverse doctrinare; se preconizează să fie reformulat și dacă da, este oportună noua redactare; se observă o nouă aplicare a textului). Aceste contexte trebuie să constituie pentru voi un pretext pentru a face deducții și a găsi dinamica articolului, cea care vă va ajuta să găsiți planul comentariului.

a.2. Decuparea articolului și găsirea planului. În cadrul acestui tip de exercițiu, planul este cel care creează scheletul cunoștințelor voastre punându-le în valoare și dezvăluind capacitatea voastră de analiză și de sinteză, precum și rigoarea raționamentului.

Pentru realizarea structurii planului, recomand planul în două părți și două subpărți; o a treia parte trebuie justificată (de exemplu, dacă articolul se descompune în trei propuneri pe care nu le puteți reduce la două). Analiza articolului trebuie să plece de la analiza termenilor utilizați, prin definirea fiecărui termen întâlnit, trecând

apoi la analiza structurii gramaticale care vă va ajuta să-i sesizați sensul exact și să vă construiți planul. În acest sens, trebuie să împărțiți articolul în propoziții principale și subordonate, pentru a-i degaja structura care este adesea dezvăluită de utilizarea conjuncțiilor (*dar, sau, și, deci, ori, nici, căci* etc.) și a semnelor de punctuație. Analiza structurii gramaticale trebuie completată de analiza structurii logice și a demersului autorului ce ține fie de modul său de raționare (se poate ca autorul să enunțe inițial o regulă sau un principiu, apoi să prevadă o excepție, să limiteze sau să dea un exemplu; se mai poate, de asemenea, ca autorul să ia în considerare mai multe situații diferite sau să facă o listă a cazurilor sau persoanelor vizate), fie de metoda legislativă utilizată (autorul articolului poate impune sau interzice, poate sugera o conduită, poate să stabilească un model de referință sau să lase o marjă de apreciere în privința aplicării sale).

În mod natural, de cele mai multe ori, planul se poate deduce din structura articolului, comentatorul fiind constrâns să rețină structura articolului însuși. De aceea, alegerea planului se reduce la alegerea titlurilor care pot fi: concrete și sintetice, abstracte și compacte sau concrete și compacte.

Dacă aveți de comentat, de exemplu, art. 998 C.civ. din 1864: „Orice faptă a omului, care cauzează altuia prejudiciu, obligă pe acela din a cărui greșeală s-a ocazionat, a-l repara”, puteți avea următoarele trei tipuri de formulări pentru planul vostru:

a. Formularea concretă și sintetică

Este un plan **textual**: ia litera legii și o transformă în puncte de comentariu.

- **Caracter**: se ține foarte aproape de textul de lege.
- **Rol**: explică pe scurt fiecare expresie din articol, aproape ca o „disecție” a frazei juridice.
- **Exemplu**: „Orice faptă a omului → orice faptă materială / Care cauzează altuia prejudiciu → condiția prejudiciului”.

I. Orice faptă a omului, care cauzează altuia un prejudiciu

- A. Orice faptă a omului
- B. Care cauzează altuia un prejudiciu
 - 1. Care cauzează
 - 2. Un prejudiciu altuia

II. Obligă pe acela din a cărui greșeală s-a ocazionat, a-l repara

- A. Obligă pe acela din a cărui greșeală s-a ocazionat
B. A-l repara

b. Formularea abstractă și compactă

Este un plan **conceptual/doctrinar**: desprinde ideile mari care se regăsesc dincolo de formularea normei.

- **Caracter**: ridică analiza de la text la concepte doctrinare generale.
- **Rol**: arată structura teoretică a instituției juridice (condițiile răspunderii delictuale și efectele ei).
- **Exemplu**: nu mai vorbim de „orice faptă a omului”, ci de „o greșeală comisă”; nu mai spunem „obligă pe acela... să repara”, ci „efectul răspunderii delictuale → formarea obligației de reparație”.

I. Condițiile răspunderii delictuale

- A. O greșeală comisă
Voluntară, involuntară etc.
- B. Un prejudiciu cauzat
1. Prejudiciul
Corporal, moral, prin ricoșeu etc.
2. Legătura de cauzalitate
Cauzalitate adecvată; echivalența condițiilor

II. Efectul răspunderii delictuale

- A. Formarea obligației
Delictuală și cvasi-delictuală? etc.
- B. Executarea obligației
În natură, prin echivalent? etc.

c. Formularea concretă și compactă

Este un plan **intermediar**: nici nu rămâne blocat în textul legii, dar nici nu se ridică complet la abstractizări teoretice.

- **Caracter**: un fel de mijloc între primele două.
- **Rol**: folosește un limbaj mai apropiat de doctrină, dar păstrează un fir concret, apropiat de text.
- **Exemplu**: „Un prejudiciu generat de o greșeală” → combină formularea concretă cu analiza doctrinară.

I. Un prejudiciu generat de o greșeală

- A. Greșeala
Voluntară; involuntară; etc.
- B. Prejudiciul cauzat
1. Prejudiciul
Corporal, moral, prin ricoșeu etc.
2. Legătura de cauzalitate
Cauzalitate adecvată sau echivalența condițiilor

II. O răspundere generală pentru o greșeală prejudiciabilă

- A. O obligație
Delictuală și cvasi-delictuală? etc.
- B. O reparație

După cum vedeți, sunt permise în cadrul analizei de articol titlurile lungi, dar este de preferat ca acestea să nu fie prea lungi. După ce ați realizat planul, va trebui să treceți la următoarea etapă, constituită de introducerea cunoștințelor în plan.

Tabel comparativ care arată diferențele dintre cele trei tipuri de planuri de comentariu de articol:

Tip de plan	Caracteristică principală	Raport cu textul legii	Limbaj folosit	Exemplu din art. 998 C.civ.
Concret și sintetic	Descompune fraza juridică în elemente simple	Foarte apropiat de formularea normei	Cuvinte-cheie din textul legal	„Orice faptă a omului” / „Care cauzează un prejudiciu” / „Obligă la reparație”
Abstract și compact	Ridică analiza la nivel conceptual și doctrinar	Se îndepărtează de text, extrage idei generale	Termeni tehnici, abstracțiuni	„Condițiile răspunderii delictuale: greșeala – prejudiciul – cauzalitatea”
Concret și compact	Îmbină elemente textuale cu noțiuni teoretice	Rămâne legat de text, dar sintetizează în concepte	Mix între limbaj concret și doctrinar	„Un prejudiciu generat de o greșeală” / „O răspundere generală pentru fapta prejudiciabilă”

Rezumat:

- Concret și sintetic = „fotografia” textului de lege.
- Abstract și compact = „harta teoretică” a instituției.
- Concret și compact = „punte” între text și doctrină.

a.3. Distribuirea cunoștințelor în plan pentru pregătirea redactării. Este logic, fără cunoștințe suficiente, nu veți putea lămuri articolul. Dacă aveți cunoștințele necesare, introduceți-le în locul adecvat din plan. Nu încercați să faceți fraze frumoase sau să redați cursul pe dinafară: este o pierdere inutilă de timp, căci profesorul nu va aprecia acest lucru. Fiți foarte atenți la definirea cuvintelor căci sensul unui cuvânt poate modifica întregul sens al articolului. Nici timpul verbal nu este indiferent: prezentul unui verb din lege indică obligația subiectului; utilizarea viitorului nu este niciodată gratuită. De asemenea, numărul este edificator, ca atare nu trebuie să vă scape utilizarea unui singular sau a unui plural. Din toate aceste indicii trebuie să trageți o concluzie care să fie utilă comentariului pe care urmează să îl faceți.

b. Etapa centrală: redactarea¹

Nu este niciodată suficient repetat că în această etapă trebuie să vă ocupați atât de formă, cât și de fond. O lucrare neîngrijită, cu greșeli de ortografie, de gramatică și de stil vă va atrage o notă mai puțin bună. Nu uitați: și profesorul este om, iar în fața unui număr mare de lucrări de corectat nu este dispus să treacă peste greșelile de formă.

În ceea ce privește fondul, comentariul de articol cuprinde o introducere și un corp al comentariului, concluzia nefiind recomandată.

b.1. Introducerea. Nu vă apucați să redactați introducerea înainte de a fi determinat cu precizie conținutul celor două părți principale. Fraza de început ideală fiind cea care nu poate servi altui subiect,

¹ Pentru exemple de comentarii de articol în drept constituțional, vezi lucrarea *D.C. Dănișor* (coord.), *Metodologie pentru examenul de drept constituțional și instituții politice*, Ed. Paralela 45, Pitești, 2007, precum și, comentarii de articole în drept public și privat în lucrările *S. Brass, F.-X. Grignon-Deremme*, *Méthodes d'exercices juridiques* (préface de Christian Larroumet), Ed. Francis Lefebvre, 1996, p. 117-146; *D. Bonnet*, *L'essentiel de la méthodologie juridique*, Ellipses, Paris, 2006, p. 115-143; *L. Stasi* (dir.), *Réussir son droit*, Ed. Paradigme, Orléans, 2004, p. 119-151.

dacă n-o găsiți, treceți la valorificarea a ceea ce ați realizat în cadrul etapei pregătitoare. Apoi, în două-trei fraze, delimitați subiectul, fixând aici despre ce ar trebui să vorbiți și ce anume se află în afara subiectului.

Următorul moment al introducerii vă va permite să expuneți dinamica comentariului pe care îl veți realiza, fixând modul cum veți vorbi despre subiect, cum anume îl veți ataca și ce veți demonstra.

Ultimul moment al introducerii este constituit de justificarea și anunțarea planului. Planul pe care-l alegeți nu trebuie să-l surprindă pe cel care vă citește lucrarea, dimpotrivă, din ceea ce i-ați anunțat înainte, în introducere, el trebuie să ghicească planul pe care-l veți face.

Dacă aveți timp suficient, ar fi indicat să realizați introducerea pe ciornă, în întregime, urmând apoi s-o copiați pe lucrare.

b.2. Corpul comentariului. În privința formei, fiecare parte trebuie să fie anunțată printr-un titlu aparent care se detașează de dezvoltările pe care le veți realiza în cadrul ei. Imediat după titlu, trebuie să prezentați linia directoare și titlurile exacte ale subpărților. Fiecare subparte este și ea anunțată printr-un titlu aparent.

În privința fondului, nu trebuie să dezvoltați într-o parte sau subparte decât ceea ce ați anunțat în titlurile lor aparente. Dacă în cadrul părților trebuie să prezentați linia directoare, subpărțile sunt rezervate obiectivului pe care-l urmăriți. Cunoștințele și exemplificările sunt instrumentele care vă servesc la înțelegerea și lămurirea textului (litera, spiritul, aplicarea sa în dreptul pozitiv).

Fiecare paragraf trebuie să înceapă plecând de la textul de comentat. Îngrijiți-vă, de asemenea, de dinamica pe care ați reținut-o. La fiecare sfârșit de parte sau sub-parte, aveți grijă ca cititorul să-și dea seama de unde veniți, încotro vă îndreptați și de ce. Acesta este rolul frazei de tranziție care trebuie să conțină titlul exact al părții sau sub-părții pe care ați terminat-o și a celei pe care o începeți.

c. Etapa finală: citirea lucrării

Citirea lucrării este o etapă indispensabilă. Oricât de atent ați fi, este inevitabil să vă scape câteva greșeli. Corectarea acestora vă va asigura o notă bună, căci cel care vă citește nu va face distincția între cel care face greșeli din neatenție și cel ce le face din cauză că-i lipsesc noțiuni elementare de ortografie, de gramatică etc. Veți fi sancționat în consecință.

Secțiunea 1. Drept constituțional**Art. 1 alin. (1) Constituția României – Statul român**

Text: „România este stat național, suveran și independent, unitar și indivizibil.”

a. Formularea concretă și sintetică**I. „România este stat național”**

- A. România
- B. Stat național

II. „Suveran și independent, unitar și indivizibil”

- A. Suveran și independent
- B. Unitar și indivizibil

**Varianta integrală a comentariului – Plan concret și sintetic
Introducere**

Art. 1 alin. (1) din Constituția României definește elementele fundamentale ale statului român, constituind baza întregului sistem constituțional. Textul stabilește identitatea statului, suveranitatea și independența acestuia, precum și unitatea și indivizibilitatea teritorială. Comentariul va analiza articolul prin prisma celor două dimensiuni principale: caracterul național al statului și atributele sale fundamentale de suveranitate, independență, unitate și indivizibilitate.

I. „România este stat național”

- A. România
 - Denumirea oficială a statului evidențiază entitatea juridică și politică a României.
 - Subiectul principal al dreptului constituțional, „România”, definește cadrul în care funcționează toate instituțiile statului.
- B. Stat național
 - Caracterul național reflectă faptul că statul se bazează pe identitatea și cultura poporului român.
 - Protecția limbii, tradițiilor, culturii și istoriei naționale este garantată.

- Statul național asigură reprezentarea intereselor cetățenilor săi și respectarea drepturilor minorităților.

II. „Suveran și independent, unitar și indivizibil”**A. Suveran și independent**

- Suveranitatea înseamnă autoritatea supremă a statului de a-și organiza instituțiile și de a legifera fără ingerințe externe.
- Independența reprezintă garanția că statul își desfășoară politica internă și externă liber, fără control extern.
- Aceste atribute protejează integritatea teritorială și autonomia statului în relațiile internaționale.

B. Unitar și indivizibil

- Caracterele unitar și indivizibil se referă la integritatea teritorială și coeziunea statului.
- Unitaritatea presupune un sistem juridic și administrativ unificat, evitând fragmentarea legislativă sau politică.
- Indivizibilitatea subliniază imposibilitatea separării unor teritorii fără voința legală a statului și a poporului.

Concluzie

Art. 1 alin. (1) Constituția României consacră caracterul fundamental al statului român: național, suveran, independent, unitar și indivizibil. Aceste trăsături definesc identitatea și funcționarea statului, asigurând protecția integrității teritoriale și a suveranității în relațiile interne și internaționale. Textul constituțional stabilește un reper clar pentru întreaga ordine juridică și politică, reprezentând fundamentul aplicării și interpretării tuturor celorlalte norme constituționale.

b. Formularea abstractă și compactă**I. Identitatea statului**

- A. Stat național – România ca subiect juridic și politic
- B. Poporul – fundamentul național al statului

II. Atributele fundamentale ale statului

- A. Suveran și independent – autonomie internă și externă
- B. Unitar și indivizibil – integritate teritorială și coeziune